

Z činnosti hudebních knihoven – IAML

Výroční kongres IAML 2001

Již 19. kongres Mezinárodního sdružení hudebních knihoven, archivů a dokumentačních středisek (IAML) se konal 8. až 13. července 2001 v Périgueux v jihozápadní Francii. Připomeňme, že kongresy jsou mezi výročními konferencemi IAML pořádány jednou za tři roky a jsou spojeny s volbou hlavních představitelů IAML.

Veškerá partikulární i hromadná jednání kongresu byla situována do moderní budovy Le Théâtre Nouveau (Nového divadla). Ústředním motivem pro uspořádání kongresu IAML 2001 právě ve Francii bylo 50. výročí založení IAML, které se uskutečnilo v Paříži. Uctění a oslavě této příležitosti byla proto věnována zvýšená pozornost ve prospěch vskutku reprezentativního charakteru některých pracovních a hlavně doprovodných společenských akcí.

Pracovní setkání v jednotlivých sekcích, odpovídající obsahově odborné struktuře IAML, probíhala průběžně od pondělí do pátku paralelně vedle sebe, a to v podobě nejméně tří různých zasedání současně. Zvláštní pozornosti se dostalo aktivitám bibliografického charakteru, dále demonstraci rozličných způsobů elektronického zpracování hudebních dokumentů a v neposlední řadě – pochopitelně – akcentované prezentaci hudebních knihoven a dalších hudebně-dokumentačních pracovišť z Francie, včetně místního regionu, dále z frankofonních a románských zemí vůbec. Také přítomnost francouzštiny tu byla tentokrát patrnější vedle jindy všeovládající angličtiny.

Projevilo se to hned první den, jehož odpoledne mělo navíc název „Z jednoho břehu na druhý“ a bylo věnováno dokonce celému jednomu tisíciletí výměny hudebních aktivit, včetně specializovaně-dokumentačních, v oblasti Středozevního moře. Celý tento blok měl charakter plenárního zasedání a prezentovala se tu i diskutovala problematika sbírek a jejich posláním, např. v Egyptě i v dalších arabských zemích, španělské Andaluzii, včetně některých dalších tematických „exotismů“. – Také obě zasedání bibliografické komise se konala v duchu prezentace důležitých institucí a jejich nadnárodní konfrontace v porovnání jednak Francie a Portugalska, jednak Francie a Německa (mj. i v příspěvcích věnovaných židovským hudebním pramenům ve Francii a známému Středisku barokní hudby ve Versailles).

Bohatý, pestrými informacemi doslova nabitý program čekal na účastníky zasedání tzv. R-skupin, které svou sou-

pisovou činností pokrývají výzkum důležitých, typologicky i historicky pevně zakotvených kategorií hudebních dokumentů. Nepochybně dominantní postavení mezi nimi zaujímá RISM (Mezinárodní soupis hudebních pramenů), který v roce 2002 slaví půlstoletí své existence a k této příležitosti chystá samostatnou konferenci, o níž budeme podrobně informovat. Stejně výročí přísluší i RILM (Mezinárodnímu soupisu literatury o hudbě). – Zasedání RIDIM (Mezinárodního soupisu hudební ikonografie) výrazně posunulo do popředí zájmu hudebně-ikonografický výzkum ve Francii, kde se mohou pyšnit dokonce třemi národními středisky v této oborově specializované oblasti. Podvojnost v posledních letech prudce se rozmáhajícího evropského hudebně-ikonografického výzkumu a dříve dominantního Střediska pro hudební ikonografii v New Yorku zřejmě vedla k letošnímu ustavení zvláštní koordináční Commission Mixte pro RIDIM. – Obligátní demonstrace u počítače každoročně názorně přibližující charakter, poslání a aktuální výsledky činnosti RIPM (Mezinárodního soupisu hudebně-periodického tisku 19. století) měly v Périgueux zvlášť reprezentativní ráz. RIPM se může chlubit národními středisky v patnácti zemích a pružnou publikační činností pohotově reagující na průběžné výsledky daného bibliografického výzkumu – zahrnuje přibližně 400 000 anotací! Názorně byla předvedena různá hlediska při vyhledávání konkrétních informací co do druhových a žánrových oblastí hudební tvorby a hudebního života, městských a jiných hudebních center, nástrojů, skladatelských osobností, výkonných umělců, druhů hudebních tiskovin a mnoha dalších aspektů. Jeden z odstavců propagačního letáku je výstižně nadepsán „RIPM je historií hudby romantismu“. Není divu, že dosavadní českou absencí v rozsáhlých aktivitách RIPM pocítujeme jako zvlášť naléhavé desideratum.

Dalo by se ještě referovat o zasedání dalších odborných komisí, pracovních skupin atp., např. o těch, které na sebe před časem poutaly zaslouženou pozornost a jichž jsme se také aktivně účastnili, anebo o těch, které právě v posledních letech v celkovém spektru IAML s úspěchem opouštějí úroveň sedé průměrnosti. Velice inspirativní byl např. živý diskusní panel věnovaný problematice copy-rightu. Doufejme, že jeho souhrn, užitečný i v našich domácích podmínkách, snad vyjde v ústředním periodiku IAML *Fontes artis musicae*.

K námi preferovaným oblastem mj. patřivalo zasedání veřejných hudebních knihoven (jedna z pěti odborných

skupin, které stojí v popředí struktury IAML) a mívali jsme tu i nejedno „želízko v ohni“. Ze zkušenosti můžeme posoudit, že tato zasedání bývala v průběhu osmdesátých a devadesátých let programově bohatší, nápaditější a byly tu prezentovány i výsledky výzkumu. Nyní poněkud postrádáme cílevědomou, zdravě jednotící koncepci, která by zasedání veřejných hudebních knihoven (v rámci výročních zasedání bývala i tři) vyvedla z nahodilého a tím i nesourodého výběru příspěvků.

Naši pozornost nyní i v nedávné době po zásluze putají zasedání odborné skupiny pro knihovny v hudebně-vzdělávacích institucích. Jestliže první ze dvou jejích letošních zasedání bylo věnováno knihovnám francouzským (podotýkám, že zvláště francouzské retrospektivní přehledy patřily i na jiných zasedáních, včetně např. veřejných hudebních knihoven, k nejlepším), pak druhé zasedání mělo přímo nadnárodní a svým způsobem i mezioborový ráz. Bylo totiž společným zasedáním odborných skupin jednak už zmíněných knihoven v hudebně-vzdělávacích institucích, jednak rozhlasových a orchestrálních knihoven či archivů. Byl to opravdu pěkný nápad podat svědectví a zároveň odhalit produktivní spolupráci orchestrálních a školních (severské země, Anglie) a dokonce veřejných knihoven.

Problematika „školních“ a veřejných hudebních knihoven má svůj pendant – i když vůbec ne stejnosměrný – v činnosti odpovídajících pracovních skupin v rámci České národní skupiny IAML. Toto závažné téma by ovšem vydalo na samostatný příspěvek.

Kongresu se celkem účastnilo kolem 350 zástupců z 41 zemí. Českou republiku zastupovali: Zuzana Petrášková, Julius Hůlek (oba z NK ČR) a Pavel Kordík (Ústav pro hudební vědu České akademie věd).

Všichni účastníci se pak sešli na obligátním kongresovém plenárním zasedání. Vedle obvyklých rutinně-administrativních zpráv, podaných předními funkcionáři IAML (předsedou, pokladníkem a dalšími), byly očekávány zejména nejnovější aktuality a personální změny vyplývající mj. z voleb. Z těch smutných stála v popředí zpráva o úmrtí Françoise Lesura (zemřel 20. června 2001 ve věku 78 let). F. Lesure patří mezi muzikology světového jména a navíc ještě ke generaci zakladatelů IAML; jeho badatelský a publicistický odkaz, zvláště na poli bibliografie, ikonografie a monografických studií, má trvalý význam.

Neodmyslitelným jevem při volbách nového vedení IAML na příští tři roky bývá poděkování a rozloučení s dosavadním předsedou Sdružení. Tento akt týkající se všeobecně oblíbené, sympatické Pamelý Thompsonové z Velké Británie probíhal ve zvlášť srdečné atmosféře. Po třech letech opouští post předsedkyně IAML (předtím dlouhá léta vykonávala funkci pokladníka) a procedurálně se ujímá funkce tzv. past-prezidenta, čili čestné místopředsedkyně Sdružení.

Ve sledu dalších četných zpráv, zdravic atd. promluvili rovněž představitelé partnerských či spřízněných organizací, takže jsme si postupně připomenuli užší či volnější souměřitelnost s UNESCO, ISM (Mezinárodní společností pro

hudební vědu), IMC (Mezinárodní hudební radou), IAMIC (Mezinárodním sdružením hudebních informačních středisek) a IASA (Mezinárodním sdružením zvukových archivů). Bylo rovněž připomenuto organizačně dobře zajištěné a úspěšné 9. jednání poradního výboru MA ISMN 18. a 19. dubna 2001 v Národní knihovně ČR v Praze.

Dominantou každého kongresu IAML ovšem bývá vyhlášení výsledků voleb a oznámení místa výročních setkání IAML v následujících letech. V čele IAML tentokrát stanul John Roberts (USA, Berkeley, Kalifornská univerzita) jako předseda a spolu s ním čtyři místopředsedkyně: Dominique Hausfater (Francie, Paříž, Vyšší národní konzervatoř hudby a tance; současně působí jako předsedkyně Francouzské národní skupiny IAML), Federica Riva (Itálie, Parma, Hudební konzervatoř A. Boita; současně působí jako předsedkyně komise pro knihovny v hudebně-vzdělávacích institucích IAML), Kirsten Voss-Eliasson (Dánsko, Kodaň, Dánská národní knihovna; současně působí jako předsedkyně komise pro veřejné hudební knihovny IAML), Ruth Hellen (Velká Británie, Londýn, Enfield Libraries). Na plenárním zasedání bylo mj. oznámeno, že na příštím výročním setkání v roce 2002 proběhnou volby předsedů a místopředsedů odborných komisí a pracovních skupin IAML. Už od nyní je možné stávajícím funkcionářům těchto orgánů a výboru IAML zasílat konkrétní návrhy.

Dále bylo oznámeno ustavení nového poradního orgánu, tzv. Commission Mixte pro RIDIM (srov. výše) ve složení: Zdravko Blažeković (USA), Florence Getreau (Francie) a Veslemöy Heintz (Švédsko); vesměs se jedná o kompetentní a aktivní odborníky v oblasti současného hudebně-ikonografického výzkumu.

Na závěr plenárního zasedání překvapil nebyvale rozsáhlý plán výročních konferencí a kongresů IAML v následujících letech: 2002 USA (Kalifornie, Berkeley), 2003 Estonsko (Tallin), 2004 Norsko (Oslo), 2005 Polsko (Varšava), 2006 Švédsko (Göteborg), 2007 Austrálie (Sydney), 2008 Itálie (Neapol).

Ze společenských akcí asi nejvíce upoutalo několik koncertů umožňujících poznání ne právě známých oblastí španělsko-arabské tvorby a interpretace, též vlastní kolébky francouzských středověkých trubadúrů, nebo ne-tradičního využití starých nástrojů, a to i v nové hudbě (např. niněra).

Všudypřítomné 50. výročí založení IAML po celou dobu trvání kongresu připomínala výstava „50 let IAML v 50 fotografiích“. My, a to nejen účastníci kongresu v Périgueux, ale i všichni z ČR, kteří s IAML nějakým způsobem spolupracujeme, si při stejné příležitosti navíc připomínáme 30. výročí ustavení naší národní Skupiny IAML a deset let od uplynutí slavné a mnohými stále vzpomínané konference IAML 1991 v Praze.

Co k tomu dodat? Snad jen tolik, že musíme uplatnit nejen podněty z Périgueux, ale i naše vlastní „domácí“ podněty a zkušenosti v novém, právě začínajícím období naší spolupráce s IAML.

Julius Hůlek
Národní knihovna ČR